

GRADSKA BIBLIOTEKA
JURAJ ŠIBENIK
SIBENIK
NAUCNI ODSJEK

HRVATSKA RIJEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za 6 mjeseci K 6. — Za Šibenik na godinu donajanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12. — Uviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 16 para petiti redak ili po pogodbi. — Priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po petiti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Hrvatski sabor u Zadru.

Zadar, 19. listopada. (VII. sjednica).

Na početku sjednice prikazuju upite na vladu: Blankini, Skurić o brzojavnom uredu u Mokošici; Vuković; Prodan o luci u Novalji, o jesenskom zasjedanju porote, da se drži prije ili poslije nemote; Šimunčić o elementarnim nepogodama u Docu Donjem, Sitnom itd.; Dulbić o uređenju Rivine Jaruge kod Skradina; Mladinović o uređenju obale u Rugaču; o čarjni u Cistoj i o cesti Miš-Madunić; dr. Drinković o gatu na Hramini u Murferu, o podučavanju seljana Koronata po učiteljima siarstva i ustanovljenju siarske zadruge; Kunjašić; Srzentić; Lupis.

Namj. Nardelli odgovara na upite Blankina; Mladinova glede sudbenih ročišta u Zagovodu da občina Imotska nije još dala odgovora glede doprinosu; Vukovića; Mladinova glede ribarenja na jezeru Nglu da se vode izvidi; Brakovića: Prodana glede telefonskog spoja Dalmacije sa Hrvatskom da se pitanje proučava i da će to biti čim prije.

Barun Marojičić odgovara na upite Kunjašića; Prodana glede pomiješa i učila ženske pučke škole u Arbanasima, da prostorije ne odgovaraju i da se vode pregovori glede gradnje nove škole, a učila i pokučstvo će se popuniti.

Prelazil se na dnevni red.

Školski proračun.

Dr. Trešić izvjestitelj financijalnog odbora predlaže, da se proračun školski za 1911 u iznosu od K 1,738.804 uzme za podlogu specialne razprave.

Krekić u obćoj razpravi govori protiv tomu, što u ovom proračunu nema stavke za talijansku pučku školu u Splitu. Stoga će talijanski zastupnici glasovati protiv školskom proračunu.

Prodan govori o potrebi školstva, specialno u zadarskom kotaru. U Privlaci već 4 godine do 200 djece je bez škole. I u Vinjeru postojava pučka škola, ali od prošle godine nema je. Selo Ražance (preko 1400 st.) prije imalo škole, a sada ne. To su vrlo žalostne činjenice. Barem bi se imalo uložiti sve sile da se nijedna od postojećih škola ne zatvara. Nadalje u drugim mjestima narod uzalud vapi za školom. Naši seljani idu u daleki svijet u Ameriku, a da ni imena ne znadu napisati. Kako se sporo radi kod otvorenja novih škola primjerom je selo Pridruga novogradske občine. U Nuniću, u Bukovici, također seljani žele otvorenje škole, ali uzalud. U Sestrunju također nema škole, u Ravi isto. Seljani Sestrunja, prema siromasi, obvezali se doprinieti 3000 K za školu i opet uzalud. Slično i u selu Zverincu, u občini salskoj, premda bi se tomu dalo pomoći, jer u obližnjem selu učitelj, koji bi se i tome podvrgao. U samoj blizini Zadra, u Crnome, nema škole, premda je govornik opetovano dokazivao potrebu toga. Podnosi u tom smislu rezoluciju.

Govori u kratko o proračunu u obće. Pokrajina siromašna, ali ima izdataka, koji prije ili kasnije nose 30 do 50 po sto dobiti. To je poljodjelska poduka učiteljstva, a kad tamo za školske vrtove nije u proračunu uvršteno niiti 4000 kuna. Od godinu na godinu pače ova svota pada. Ovom prigodom treba se sjetiti i drugog čimbenika u školstvu — učitelja. Kakogod bile naše pokrajinske

prilike, dužnost je, da se ekonomske prilike učiteljstva uvijek poboljšaju. Upozoruje na primjer Dubrovaika, gdje je škupoća užasna radi vojničtva i jer je grad proglašen lječilištem, a učiteljstvo uvijek na istom. Predlaže zato rezoluciju, kojom se poziva vlada, da obzirom na škupoću, učiteljstvu u Dubrovniku dađe godišnju pripomoć. Donosi nadalje rezoluciju, neka vlada novčanim doprinosom podupre nastojanje djaka oko pučkih predavanja i pučkih knjižnica.

Skurić: Pučka škola je temelj društvu, pokrajini, državi. Iziče napredak pučkog školstva u Dalmaciji kroz 40 godina. Ali pučki učitelj nije nagradjen prema svom trudu i odgovornosti. Već je vrieme, da se ovom stališu pomogne. Reći će se: zemlja je siromašna. Istina je, ali je li pravdom, da taj teret nosi učitelj? Država je povisila plaće svojim činovnicima, ali pokrajina učiteljima ne. Preporuča da se uvaži molba prikazana od učiteljskih društava, u kojoj su zahtijeli učitelja suženi na minimum.

Govori o školi sa gledišta narodnog i gospodarstvenog. Hrvatsko ime mora više odskočiti u čitanki, to se ime krije na uštrb hrvatske svijesti, koja jedina ima prava u ovoj zemlji. (Tako je!) I gospodarstvo ne zauzima je u školstvu mjesto, koje ga ide u skroz gospodarskoj remlji. Mi ćemo ostati uvijek na istoj gospodarskoj razini, dok god ne bude u svakom selu jedan faktor gospodarski izobražen, a to je učitelj. Iziče, kako se u preparandiji gospodarstvu ne posvećuje nikakova pažnja, a osobito ne u praktičnom pogledu. Nadalje svakom učitelju moralo bi se dati jedan oveći komad zemljišta, u kojemu bi učitelj uredio neke vrsti uzorno gospodarstvo. Podnosi rezoluciju, da se u preparandiji proširi praktično gospodarstvo i drugu, da se svakom učitelju na selu dađe komad zemljišta za uređenje uzornog gospodarstva.

Lupis uzpredjuje naše školstvo sa onim u drugim državama. Govori protiv tomu, da se u školu uvadja politika.

Dr. Drinković iziče dvie okolnosti: analfabetizam i slabi uspjeh školstva. Analfabetizam je posljedica vencijskoga sustava, koji je svu pažnju posvećivao gradovima i otocima, dočim Zagora je bila zapuštena, kao što je posvema i danas zpuštena u školstvu. Predlaže rezoluciju, neka vlada osnuje mjesta za 30 putujućih učitelja za Krajinu, koji će podučivati narod u čitanju i pisanju. (Odobranje). Pri koncu govora predlaže rezoluciju:

„Poziviše se c. k. pokraj. školsko vijeće, da čitanke u pučkim školam preudesi, putem za to savzane ankete sposobnijih uzgojitelja i prosvjetiteljskih roditelja iz raznih strukovnjaka, na način koristan za pučanstvo, t. j. da isti ne budu samo štivo, nego i jedini tekst podučavanja svih predmeta, osim vjeronauka i računice, na način da u čitankama sustavno i postepeno te koncentrično budu razvita temeljna načela svih glavnih predmeta korisnih za život i daljnje učenje.“

Radić predlaže na rezoluciju Prodana o osnutku pučkih škola u zadarskom kotaru dodatka, da se te škole osnuju ako imadu dotična sela nužne uvjete. Prodan veli, da Radićevi prigovori ne stoje. Sva sela izim jednoga imadu nužne preduvjete.

Radić primjećuje, da se kod ustanovljivanja pučkih škola ima držati zakonskih propisa.

Prodan mu odvrća, da se širenje prosvjete ne smije suživati, itego promicati makar i protiv propisa.

Blankini kritizira postupak vlade, koja se ne bazira na upite i rezolucije zastupnika. Vlada je mučala i u pitanju reciprociteta hrvatskog sveučilišta itd.

Drinković: Ne treba ju podpirati.

Blankini govori dalje, zašto vlada ne odgovara u pitanju željeznica, zašto trpi izseljivanje, kako gleda katastrofu poljodjelstva, parobrodarstva, industrije itd. Vlada pušta na pokrajinu uslijed ogromnih troškova veliki deficit.

Skurić ne u ime stranke, nego kao učitelj u ime učiteljstva, veli da je u zadnje doba u učiteljstvu došlo do razdora, a uzrok tomu je, što da je zast. Machiedo natio u sjednici pokrajinskog školskog vijeća tešku uvredu učiteljstvu. Uoblašten od velikog dijela učiteljstva pita pokrajinsko školsko vijeće, je li istina, da je Machiedo uvredio. Dužnost mi je da to pitam, a dužnost je pokrajinskog školskog vijeća, da odgovori. Dužnost je pokrajinskog školskog vijeća, da štiti glas svog jednog člana, ali jednako mi je dužnost, da čuva i čast učiteljstva.

Trešić podnosi rezoluciju glede nadziranja pučkih i gradjanskih škola, da se ustanovi još jedno mjesto pokr. škol. nadzornika. Podnosi rezoluciju, da se učinu nezakonita imenovanja pučkih učitelja, da vlada povisi doprinos za obrazovanje učiteljskih kandidata, da to isto učini i zem. odbor, da se otvore pučke škole u nekim mjestima kninskog kotara, da se u Drušću osnuje montanistička škola, da občine kninskog kotara sagrade zgrade za škole. Čita rezolucije Kunjašićeve da se u pučkoj školi u istom mjestu otvore paralele.

Tim je obća razprava zatvorena i prelazi se na posebnju.

Barun Marojičić odgovara zast. Skuriću glede afere Machiedo. Stvar da nije prikazana javnosti tačno. O njoj je govora u zapisniku pokrajinskog škol. vijeća, ali se ovaj ne može reproducirati radi uredovne tajne. Taj je incident kasnije konkretno riješen.

Skurić: Odgovor me ne zadovoljava. Tražim potpunu i čistu istinu, da svrši razdor u učiteljstvu.

Trešić kao izvjestitelj ima za ključnu riječ, u kojoj polemizira sa predgovornicima te obćenito nalazi jedan ili drugi razlog, a da pojedinoj rezoluciji reče, da je ili neostvariva ili neumjesna. Bavi se aferom Machiedo i veli, da misli, e je on ono, što mu se predbacuje, rekao u drugoj formi. Prikazuje nastojanje Machiedo kao dobronamjerno. Čudi se, da su nekažnjeni oni učitelji, koji su napisali protiv Machiedo prosvjede! Govori protiv policajnom sistemu u školstvu i napada Strölla i Zglava, koji da je prvomu desna ruka. Imenovanje Zglava, da je uvreda saboru.

Machiedo uzima riječ o svojoj aferi. Veli, da je on sam od namjestaika tražio, da se stvar razčisti. No po sriedi je uredovna tajna, a pokr. škol. vijeće ne može davati izjava na svaki zahtjev ovog ili onog. On da nije učiteljstvo uvredjao. Veli, da su mu vlasti dale zadovoljštinu, opravjavajući, da su one odobravale kampanju one osobe, koja ju je vodila.

Glasovi: Koja je to osoba?

Trešić: Sirovica.

Drinković: Ako je istina, da je jedan član pokr. škol. vijeća poticao u osobu (Sirovicu), onda se taj sam član mora izjaviti, jer je to pitanje njegove osobne časti.

Barun Marojičić odbija Trešićeve napadaje na školskog nadzornika Strölla i na imenovanje Zglava. Odbija nadalje tvrdnju, da je školska vlast odobravala akciju protiv Machiedo.

Za toga je školski proračun, u iznosu od 1.738.804 K, primljen u razpravi, sa predlogom financijalnog odbora da se briše stavka od 300 K, za talijansku pučku školu u Splitu i sa predlogom Blankina, da se svota od 18.000 K, uvrštena za učiteljske konferencije, namieni ferionalno tečaju za poduku učitelja u crtanju. Primljene su i sve rezolucije.

Predsjednik zaključuje sjednicu u 3 sata popodne. Naredna javit će se pisмено.

ŠIBENIK, 22. listopada.

Na znanje dr. Jozi Smodlaka. Naivnost u nikojem slučaju za čovjeka nije dobro svojstvo, a za političara to postaje golemim nedostatkom. Praviti se pak nevištenost u pitanjima časti, zalazi u granice onog svojstva, koje je opriečno odriješitosti i hrabrosti. Dr. Smodlaka se o obe ove stvari ogriješio u svom zadnjem „Priobčenom“ nama namijenjenom. On među tolikim bankovnim činovnicima, koji su njemu „vrlo dobro poznati“ nije znao ili htjeo izdriebati onoga, na kojeg smo mi ciljali, a kojeg je svatko bio prepoznao po opisu. Samo dr. Smodlaka nije! Nije čak niit poslao drugog broja „Slobode“ — jer je onaj od ponedjeljka ostao bez odgovora — a uzrok je toj slaboj domišljatosti dr. Smodlaka, koji se inače voli graditi dalekovidnim i pronicava o čaka, ona i previše proziran. Malko vremena dobiti za razmišljanje, dogovaranje i savjetovanje, makar na račun svoje inteligencije, nije u danim slučajevima s gorega. Ali da se ne muči previše sa riešavanjem te zagonetke, evo mu maliko svjetla: Onaj bankovni činovnik, koji je dr. Smodlaka „vrlo dobro poznat“ zove se: Petar Smodlaka, rođeni mu brat.

Mimogred pako pripominjemo dr. Smodlaka, da mu je badava svaka junađenja... na papiru, jer junak bio bio ovu pitanje časti davno riešio. U ovoj pozi dr. Smodlaka nam je veoma komičan. Da je dr. Smodlaka htjeo ozbiljno shvatiti svoj pogled, bilo bi mu se davno već pokazalo, tko li je junak, tko li sinja kukavica. Bolje mu je ne dirati u ovakovo šakaljiva pitanja. Sa šunjom se postigne bar smilovanje od protivnika, a sa drzovitošću onoga, što Talijani zovu „il coraggio della paura“, izaziva se samo bezobzirnost.

Dvie riječi „Slobodinim“ gospodarima. Gospoda oko „Slobode“ čudno se nekako zabrinuše za „Hrvatsku Tiskaru“. Onaj, koji je iz Šibenika pisao sve one ludosti, za stalno je očutio strah... konkurenta. Zato mu ne zamjeramo na gluposti. Tim se tješ. „Slobodu“ pako obznajujemo, da „Hrvatska Tiskara“ nije bila osnovana za „g'schäft“, nego za potrebe stranke i Šibenika. A osobe, koje su ju osnovale, volile su računati i sa eventualnim deficitom, nego li nabavljati — automobile!

Komunike Utvare. „Narodni List“ donosi na uvodnom mjestu komunike Utvare. To i nije nikakovi komunike, već polemični članak, pranje, kojim hoće, da zabasuru sve ono, što u zadnje doba počiniše. U Zargonu „N. Jedinstva“ to bi se nazvalo: šijavanje. No izgleda kao da su gospoda Utvaraši promašili cilj „Milelale“ svećenstvu, nakon što su mu ih ođatali i bijeli i crni. Zbilja misle oni, da su najmuđriji i najlukaviji, te da je dovoljno jedno časovito „šijavanje“, a da spase ono, što se još spasiti dade. Ama, čini se, vrijeme je bilo briže od njih.

Dogodjaji u istarskom saboru. U ponedjeljak i u utorak nastavljene su bile sjednice istarskog sabora, a s njima se nastavila i obstrukcija Hrvata. Sjednica od ponedjeljka bila je skoro sva izpunjena izpravcima Hrvata k zapisniku. U utorak htio je zem. kapetan Rizzi iznieti na pretresanje podnesak i predlog zemaljskog odbora, da se talijanskoj izložbi u Kopru dade 50.000 K podpore. Medjutim je taj predlog zem. odbora nevaljan, jer je svu stvoenu u odsutnosti hrvatskih prisjednika. No Rizzi je htio svakako makar i nezakonito i to prije prekritih predloga Hrvata provući taj nezakoniti predlog, a na to su Hrvati podigli silnu viku i buku.

O tome su govorili Spincić i Zuccon te taj postupak žestoko napali. Zuccon je pitao Rizza, da li su hrvatski prešli predlozi prije podneseni nego onaj podnesak zem. odbora. Rizzi izvjavuje, da je talijanskom jeziku, da ne će odgovoriti dru. Zucconu, budući je ovaj na njega stavio upit u hrvatskom jeziku. Veli Zucconu, da neka govori talijanski, pa da će mu onda odgovoriti.

Zuccon ne će da primi na znanje ovaj Rizzijev „odgovor“, pa to više puta od Rizza traži u hrvatskom jeziku, neka mu odgovori na pitanje. Zuccon je uporno ostao kod svog zahtjeva, a talijanski zastupnici podigli su viku, tražeći od predsjednika, da Zucconu odzme rieč. I zaista Rizzi je poslušao taj nalog, te je Zucconu odzueo rieč. Sad je među hrvatsko-slovenskim zastupnicima nastalo silno ogrčenje, tako da su svi skočili na noge i poletili prema predsjedniku.

Dr. Trinajstić povukao je za stolnjak tako, da je sve, što se je na njemu nalazilo, palo na tle. Oko predsjednikovog stola nalazili su se dr. Červar, dr. Kurelić i drugi, koji su žestoko protestirali protiv predsjednikovog nasjaja.

U saboru nastala neopisiva gungula: prisutna talijanska rulja u galerijama preskočila je ograde, da navali na hrvatsko-slovenske zastupnike, te je sudjelovala sa talijanskim zastupnicima u prijetnjama, urlikanju i biosnoj vici protiv hrvatsko-slovenskim zastupnicima. Talijanski zastupnici vikali su talijanskoj rulji: „Amazze!“, po jedini zastupnici dizali su stolicu i sve je izgledalo, da će doći do ljutoga boja. Hrvatsko-slovenski zastupnici, koji se na sve ove prietnje nismo nimalo zastrašili, nego su došlo reagirali, najviše su vikali, da se iz sabornice odstrani galerija, a kad je to bilo učinjeno, skočio je k vratima talijanski zastupnik Bartoli, koji je vrata silom otvorio, tako da je talijanska rulja opet došla u sabornicu.

Usred najvećeg uzbuđenja povukli su se predsjednik i zastupnik vlade, tako da je saborisanje bilo zaključeno u 11.30. Nešto prije podne zastupnici su dobili pismenu obavijest, da je zasjedanje istarskog sabora zatvoreno. I tim odlučnost i energija Hrvata omogućila je jednu nezakonitost, te pokazala ono gnilo ućmi. Isto može šaka ljudi, kada je uz nju pravda i narod!

Političke vesti.

Delegacija. Nastavljena je i prva posebna sjednica debata odbora ugarsko-hrvatske delegacije za izvanjske poslove o proračunu izvanjskih posala. U samoj debati sudjelovalo je više govornika, no Arental nije bio prisutan, nego je mjesto njega odobrio predsjednik predstojnik grof Esterhazy. U četvrtak je održao sjednicu pomorski odbor, a u petak odpočeo meritorna razprava o vojnom odboru, koja će se svršiti u subotu ili nedjelju. Po tom se ugarski delegati i članovi ugarske vlade vraćaju u Budimpeštu, da u sriedu dne 26. t. mjeseca prisustvuju sjednici zastupničke kuće. U toj sjednici razvit će ministar financija dr. Lukacs svoj expose, a osim toga još će se u toj sjednici razpraviti i pitanje odreke trojice hrvatskih delegata. Plenarne sjednice delegacije imale bi početi oko 4—5 studenoga, te će potrajati do polovice studenoga.

O demisiji ministra Bilinskoga. U savezu sa austrijsko-ugarskim sporom glede bankovnog privilegija, naročito glede plaćanja u gotovom, pronosila se vest, da će austrijski ministar financija Bilinski, koji je veliki protivnik plaćanja u gotovom, morati da demisionira. S mjerodavnih se strana ove vesti odlučno demantiraju.

U glasilčkom saboru su se izjavili Poljaci solidarni s Bilinskim u tome, da se opnu plaćanju u gotovom.

Bolest srbskog priestolonasljednika. Srbski priestolonasljednik Aleksander teško je obolio, veli se na tufisu. O toj bolesti kolaju razne glasine, a od ovih je najzanimivija šlehtica: Biogradski dopisnik lista „Šesti Hrlap“ javlja ožurku i nastanku priestolonasljednikove bolesti ovo: Princ Aleksander da nije u obće ni obolio od tifusa, akoprem se službeni krugovi trse, da to tako prikažu pred svetom. Princ Gorgije da je takodjer obolio od vratobolje, odakle je priestolonasljednik bolestan. Ni to da nije istina. Njega su jednostavno zatvorili i ne puste ga van. Govori se, da princ Gorgije stoji na čelu urute, koja kañi svom silom zaprijetiti, da princ Aleksander dobije za ženu koju princezu iz inozemstva, jer bi on tad kao suprug te princeze stajao pod zaštitom dočine kraljevske obitelji, odakle političke tance. Zato su priestolonasljedniku pružili u Nišu čašu otrova, kad je bio tamo kod vojnih vježba. Princ je popio i odmah mu je pozlilo, smrtno je probedio, a par časa zatim srušio se u neviesti. Da se izbjegne svakom škandalu, ne upišuje tada nikoga, zabilježi se samo svi čestnici, koji su bili u Nišu u to vrijeme; isti sada stoje pod oblatnom pazkom. Priestolonasljedniku pružen je s mjesta protuotrov i želudac su mu izprali nekoliko puta, dok se je toliko oporavio, da je mogao putovati u Beograd. Obzirom na izvor vesti bit će svakako pedeseto ovo vesti primiti s odgovarajućom rezervom. Podupkućnik Popović stavljen je na trajni dopust, jer je on kao dvorski upravitelj propustio poneti dovoljnu količinu ručne vode, pa je priestolonasljednik bio prisiljen piti okuženu vodu iz bunara. Nadalje se javlja iz Niša, da je tamo preminuo jedan satnik i dva vojnika od tifusa. Zadnje vesti o priestolonasljednikovo bolesti upravo su očajne.

Rješanje grčke krize. U Grčkoj objavljen kretski političar Venizelos pregovarao je ovih dana s mnogim strančkim vodjama i s njima se sporazumio. Kralj je već ovladatio Venizelosa, da sastavi kabinet, a on sam da preuzme još i listinicu i ratnog ministra. Venizelos je medjutim već sastavio kabinet.

Novi ustav za Finsku. Kako se glasa iz Petrograda, izradio je ministarsko vijeće osnovu za novi ustav u Finskoj. Novi ustav odgovara ruskoj upravi zemstva i uvesti će se u svake finske provincije. Taj ustav uvesti će se tek nakon provedbe zakona o ravnopravnosti Rusu sa urođenim Fincima.

Republikanske demonstracije u Madridu. Na Pradu sakupilo se je neki dan posle podne veliko mnoštvo naroda, koje je priridilo izkaze u prikladnim događajima u Portugalu. Mnoštvo je prolazilo ulicama, te je naraslo do 20.000 naroda. Pjevala se je marseljeza. Policija je bila jako obrbna, te je razstavila masu u više dijelova. Republikanac Salidas držao je govor u prilog republikanizmu u Španjolskoj, na što je policija počela narod razrtavati. Pred jednom listom i pred palačom infanta Don Carlosa došlo je do demonstracije.

Naši dopisi.

SINJ, listopada.
Mi i oni. — Mi i naši stari narodnjaci. Ne ima tomu još ni dvie pune godine, da se našim

gazdam izmakla občinska muzara. A ne ima još ni deset mjeseci, da mi na občinskoj upravi. Naši ljudi puštali nje u miru i slobodnih ruku na obćini za trećinu vieka, a oni nas ni po godine. Ima dakle bit nešto po sriedi. A to nešto jamačno nije ni političko mišljenje, ni narodni ciljevi. Ima bit radje ta blažena muzara. Nipošto obćina kao politička kula.

Pa neka je uz muzaru baš i politička akcija, onda mi još radje primamo dobačenu nam rukavicu, a da urbi et orbi, a u prvom redu hrvatskom narodu pokažemo, kako ona politička narodna stranka, koja vojuje na čisto narodnom stanovištu i za ideale naroda, može, da bude i jest čista srca, rada i prstiju, na korist i dobro puka i naroda; dočim šarovitje političke stranke i njezini ljudi ne mienjaju boje ni pri administriranju pučkih dobara, kaono ni pri krojenju političke sudbine naroda.

I mi ćemo, da to dokažemo, izazvati tj., kako to svaki vidi, neprestanim i neumjestnim napadajima naših bivših otaca i njihovih sinova — po debeloj i tankoj krvi.

Mi i naši „demokrati“. Ne ču, da govorim, što se je ovi ili oni Hrvat nadao, mogao ili čak morao nadati od dra. Smodlake, kad se je odvažio, da stavi na noge jednu novu i to „demokratsku“ ili čak „naprednu“ stranku. Jedno je bar, čemu se je svak nadao, a to je, da će dr. Josina stranka biti proti zlorabam i razspnostima naših obćina, koje je „narodna stranka“ bila uzela u zakup, pa ih onako divno uzedila. Ta dr. Josio bio je od braće baš zato biran u zem. odbor i kao nadobudna sila, ali još većma, jer je neprestano i na sva usta vikao proti tim, takim našim obćinam.

Naproti što vidimo uočbe, a mi u Sinju napose? Dr. Smodlaka i dr. Gris. i drugi, dali se pod kiriju onoj stranci i onim ljudima, koji su — docet Vrhgorac, Gradac, Muć, Lečevica, Omiš, Sinj itd. — onako sjajno proćili našu obć. autonomiju, t. j. tu jednu ustavnu stečevinu, radi koje, ovako vodjene, dali smo narodnim dušmanim i ter kako ozruje u ruke, protiv naših većih narodnih aspiracija, a najpače proti narodnoj samoupravi.

Ako igdje, u nas u Sinju t. zv. demokrati zaigraše čudnovatu ulogu: hote ili zavarani — to mi ne znamo. Ali oni su tu na braniku naših starih upravitelja obćine. Znađu, tko su stari i kakvi ti upravitelji; ali našem Josi, Prvislavu i dr. dosta je, što su se vitezovi sinovi, kmetovi, dužnici, glavari i ostali privrženci upisali u „demokratsku stranku“, a da ih uzmu pod zaštitu. I oni, stari naši obć. upravitelji, postali su tim časom dostojni obrane „velikih pučkih otaca i dobrotvora, odkupitelja i prosvjetitelja“!

Kod te pojave, dilema ne utiče. Bacimo dakle malo svjetla. Ako se Josio i Prvislav istovjetuju s našim stariim obć. upraviteljem, kao takovim, onda smo odma na čistu — i prosti! Ako, kao vodje „demokratske“, „napredne“ stranke to ne mogu, onda neka se ograde, ali otvorenom izjavom na čelu svojih pristaša u sinjskoj krajini, da vidimo: koji su to i koliko ih je s njima, a koliko ih je ostalo uz Piera, Pipu, Tomaža, Varda i dr.

Tko su ti, eno im anali „Hrvatske Rieči“ g. 1907. i 1908! Ako to nije „pučka“ roba, onda treba, da ih osude, kao bivše obć. upravitelje, uzjereni tj., da su svojoj položaj zlorabili i obć. pučkim dobrima slabo i priekorno upravljali.

Misle li inače, tada neka stečene zasluge podiele po polak, kao stari i novi pučki otci i dobrotvori! Misle li ti „novi pučki otci“, da radi „starije braće“ nisu još na čistu, eto nas, da ih stavimo na čisto sa: „Štenjem obćinskih umotvora i djela vitezova i družine“. Do vidova dakle!

Iz hrvatskih zemalja.

† Ivan Pliverić. U Zagrebu je preminuo Ivan Pliverić, kanonik prvostolne crkve zagrebačke, tajni komornik sv. Oca Pape, izvjestitelj nadbiskupskog stola zagrebačkog, ravnatelj nadbiskupske pisarne, prosodalni examinator, posjednik počastnoga izveštaja, ostala odijeljena zauzumlju razne radnje starijih mladih slikara.

Otvorenje „Meduliceve“ izložbe. Pripreme za izložbu sve to većma prevuzimili i mah i ako ne bude kakvih vanjskih zapreka, izložba će se svečano otvoriti dne 22. o. m. Plakat izložbe „Kraljević Marko na Sarcu“, izjen po Račkome, već se dotiskava. Vajarske i slikarske radnje od citlusa „Kraljević Marka“ već su dogotovljene i u obliku ogromnog hrama vajarske radnje postavljene na sredini paviljona, a slikarske imadu posebno svoje odjeljenje. Ostala odijeljena zauzumlju razne radnje starijih mladih slikara.

Nasilja vlasti pri izborima u Hrvatskoj. Tomasić najveće nepriklie pravni pravašima. Zabranjuje im skupštine i razpušta obćine. Koli jedna, tko drugi pravaška skupina podvrgnute su raznim šikanacijama.

Svrgnut sa časti gradskog zastupnika. Gradsko zastupstvo zagrebačko svrgnulo je sa časti zastupnika Hruštica, jer jednoj sjednici nije prisustvovao a nije se ni izpričao. Ipak malo prestrogo.

Hrvatski zastupnici iz Bosne u Vatikanu. Iz Rima javljaju i Papa je primio vrlo milosrdno i jednostavno audijenciju hrvatsku delegaciju iz Bosne, koja sastojase od narodnih zastupnika dra. Nikole Mandića, dra. Joze Sunarčića i dra. Dominika Mazzi-a. Dr. Mandić izložio je obćirno i potanko sv. Otcu pitanje o bosanskim tranjevcima. Nakon audijencije deputacija je posjetila nekoliko kardinala.

Novi riečki guverner. Ovih dana biti će grof Wickenburg imenovan riečkim guvernerom. Grof Wickenburg je već od svoje mladosti radio u riečkom guberniju, pak je najposlje bio zamjenikom guvernerovim. Od demisije grofa Nakoia radio je samostalno sve poslove.

Chavrak pozvan u delegacije. Na mjesto kneza Esterhazyja, koji se je odrekao svoga mjesta u delegaciji, pozvan je zamjenik delegata podban Chavrak. Chavrak je pozvan kao Hrvat na mjesto jednog Magjara, jer nikog drugog nije bilo. Ovaj se događaj vrlo komentira.

Biskup fra Paškal Buconjić kako iz Mostara javljaju leži tamo na smrtnoj postelji. Sve nade da su izgubljene.

Tomašić kandidira. Ban dr. Tomašić primio je odaslanoj jedne skupine Zagrebačana, koji mu ponudiše kandidaturu proti Surminu. Primio je kandidaturu pod uvjetom, da ju ne bi hio prihvatiti načelnik Hojca. Medjutim je ovaj već nedavno izjavio, da kandidirati ne će.

U Oseku se kolera sve to više širi. Ima i u drugim mjestima slučajeva.

U Kranjskoj je kandidat slovenske pučke stranke profesor Jarc prodoro ogromnom većinom proti naprednjaku Ganglu kao zastupnik na carevinskom vieću.

Iz grada i okolice.

Iz vebina. Čitamo u „H. K.“, da je večera nastojala još danas zaključiti saborsko zasjedanje, te se u praradničkom odboru htjelo trisiti proračune. Ali dr. Drinković to je onemogućio, izišavši i tim onemogućivši rad odbora usljed nezakonitog kraja. Tom prigodom je opazio, da se nekomu žuri zatvoriti sabor, s amo da ne dođe do naredbitog pitanje permanentnog odbora za izbornu reformu, tako da se ponovno to pitanje odgodi. Istodobno je izjavio, da izborna reforma mora doći prije proračuna i sabor.

Sakagija na vojničkim konjima u Šibeniku i Skradinu. Ustanovljena je uredovno sakagija na vojničkim konjima u Sinju kod dalm. strelaca, pa pošto su svi vojnički konji, što su kod privatnika, bili u Sinju radi vojnih vježba, te se s onima u Sinju mislali, to se sakagija naravno nije ograničila na samo sinjske konje, već se eto na žalost prenijela i dalje, te su uredovno bili ustanovljeni služaji te bolesti na vojničkim konjima, koji se nalaze u privatnoj porabi kod Aleksandra Šupuka u Šibeniku i kod kod Grga Vatauvka p. Josipa iz Skradina. Radi toga određene su od strane poglavarstva u smislu § 34. zakona 6. 8. 1900. sliedeće veličarske i redarstvene mjere, e da se ta zarazna težka bolest ne bi prenijela i na domaće konje. Upozoruju se vlasnici konja na te mjere, tim više, što je sakagija vrlo opasna i za ljude. Svaki i najmanji znak bolesti pod sumnjom ovako nam prieti pogibelj, da jedan dan ostanemo i bez ribe.

Sumnjive konje od bolesti sakagije ima se držati zatvorene u posebnim štalama, dok ne stigne komisija.

Za konje sumnjive od sakagije ima se postaviti posebna zornica i posebna kanta za vodu. Za dvorbu takovih konja imaju se odrediti takove osobe, koje nemaju nikakvih ozleda i rana na licu i rukama, te se imaju upozoriti, da je bolest prijeljeva i na ljude. Svaki put, kad te osobe imaju ostaviti zaraženu štalu ili bolestnog konja, moraju se razkužiti i eventualno presvući.

Ulaz u štale, gdje se nalaze sumnjivi ili bolesni konji od sakagije, zabranjen je stranim osobama. Dok bolest traje, vlasnici konja ne smiju kupiti ni prodati konja bez osobite dozvole političke vlasti.

Sumnjivi konji, dok izgledaju vidljivo zdravi, mogu raditi u ovom političkom kotaru, ali samo uz ove uvjete:

Vlasnici sumnjivih konja smiju noćiti s istima samo u vlastitim ili za njihov račun najmlinim štalama;

Zabranjeno je sumnjivim konjima ići u drugi kotar bez osobite dozvole;

Sumnjivi konji ne smiju doći u dodir s drugim, domaćim konjima;

Za sumnjive konje treba imati posebne zornice i posebne posude za vodu;

Zabranjeno je svako zajedničko napajanje konja.

Svaki prekršaj ovih mjera bit će u smislu spomenutog zakona kažnjiva.

Kazalište. Večeras druzina Zannini daje u kazalištu kao prvu predstavu „Il Cardinale“ od Parkera.

Vijenčanje. Primamo iz Betine Dne 19. t. m. vijenčao se je u ovom selu ugledni naš sumještanin g. Matja „Hrvatskog Sokola“ u Bietini g. Matja Bilić, sa milovidnom i dražestnom gospodicom Marom Magazin. Mlađenci bijahu do crkve i natrag praćeni druženim barjakom i sokolskom četom uz neprestano klicanje i pjevanje naših rodoljubnih hrvatskih pjesama. Mladenkina najrađnjacija čestitanja!

U svrhu pošumljenja. Da se stane na kraj raznim zaprekama pri pošumljivanju, do sad neobrađeni i nepošumljeni predjeli bili su uknjiženi u zemljišnik kao „obćinsko dobro.“ Proti ovome mnogi su gradnici, misleći, da tobože obćine ili vlasti hoće da otmu selanima njihovo pravo na dočina dobra, dok to podpišto ne stoji. Vlada, dogovorno sa zemljoposjednicima, nakana je na tim predjelima izvesti pošumljenje, dok ta dobra ostaju isto vlasništvo istoga sela. Sad je pitanje, je li bolje da ostaje goli krš, ili da se to pošumi? Evo na ovo bitimali misliti i razmišljati oni, koji huckaju narod protiv obćine, jer da su tobože one tomu krive. Kod nas je mnogo zemljišta podijeljena, ali posve malo obrađena. U zadnje doba nastala je neka manija za podjeljivanjem obćinskih dobara, tako da do par godina ne će biti ni pedlja obćinskog dobra; sve će biti parcelirano, a što će onda naši potomci? Pogotovo moraju u batet, jer ne će imati ni pedlja zemlje.

Ovakva dioba bez potrebe i nužde lta za obradivanjem, ublažena je po obće dobro i obći napredak. A nju zagovaraju i žele ju samo špekulanti, kojima, netom je podjelba izvedena, a gdjeogd i prije nje, dočinja čestitica padne u žvale.

Izgovori, da se obća dioba želi radi zasade vinograda na americkoj podlozi, netemeljita je, jer ako ima predjela u našoj zemlji za to prikladnih, obćine se diobi ne protive, ali je ludo zahtijevati obću diobu, pa i onu na kojoj, da je jedva koji pristupa.

S ovog razloga mi begenišemo postupak vlasti, jer bez ovakove energije naša će zemlja uvijek biti goli krš, na kom samo travica, i to amo tamo, raste, jer nas i našu porodicu i da nas očuva od enigracije. Ovo bi imali vrlo dobro promozgati oni, kojima je malik pa na jeziku, ali ne u srcu i zato ga gone u propast, gdje mogu ne mogu, ne birajuć sredstva ni načina zato.

Dinamitardi. Nije dosta, da su nam nesretni dinamitardi raztrovali Krku pod vodopodom, već se evo, kako se zima približaje, potežu sve to niže, do u Prukljan, gdje sa vrtucima pobjuju danonice na stotine kilograma ribe. Prieka je potreba, da se ovom barbarstvu na kraj stane, s toga je nužno, da se vladu odluču na odvažan korak.

Današnje mjere, koje je vlada preduzela, da zaštiti ribarstvo od dinamitarda, nisu se pokazale uspješnim, barem ne u našoj okolici, s toga bi bilo dobro, da se za Prukljan imenuje privremeni ribarski stražar i to iz sela Rasling ili Vrulja-Bilice, a drugi za Krku iz Čulišća ili Kolovratu-Lozovca. Nešto bi se potrosilo, ali bi bilo blagoslovljeno, jer uspješno, dok ovako nam prieti pogibelj, da jedan dan ostanemo i bez ribe.

Brzojavi skupštine stranke prava.

(Nastavak).
Rieka. (Z. Prodan). Velika, ali dosad neorganizovana pravaška vojska, neka novom snagom potisne u kut one, koji za vodu sinekura zaboravili i obraz i poštenje; onda će izmučenom narodu svanuti bolji dan. Bog i Hrvati! — Gajo Radunić.

Rogoznica. (S. s. p.) Nemogući prisustvovati, šaljemo starčevičanski pozdrav današnjoj skupštini i želimo joj najbolji uspjeh u konsolidovanju svih narodnih sila za izvjestenje ujedinenja i nezavisnosti i slobode hrvatske nam otačbine. — Angjeo Gravovac, Blaž Radić, Lovre Županović-Galja, Ante Živković, Petar Lušić, Josip Mijalić, Filip Bogavčić, Lovre Medić, Šime Medić, Marin i Jakov Bego, Josip Ercegović Klamus, Ing. Davroslav Lovrić Caparin, Tudor Bogavčić, Ivan Lušić, Ivo Mileta, Bene Lučić, Josip i Šimun Županović, Ivan Ercegović-Vajo, Josip Kostre, Ljubimir Lovrić, Josip Bulje, Tomas Bego, Ivan Ercegović-Midela, Ivan Županović Lokesa, Božo Bogavčić.

Silba. (P. s.) Prisustvujući duhom želimo, da ova znamenita skupština bude na korist vjere i domovine. — Silvestrić svećenik, Lovrović učitelj.

Silba. (S. s. p.) Ne mogući lično prisustvovati, srdačno pozdravljamo, želeći što sjajinji uspjeh. — Svećenstvo Premude.

Sinj. (Dr. Sesardić p. s.) Kao dika i naš vodja budi tušećem domovinske ljubavi i pravaških osjećaja svoje braće, sinjsko-četinske omladine: Simundža Levin, Nikolić Stipe, Erceg Ivan, Catišević Stipe, Kovačić-Catišević Stipe, Kovačić Filip, Kardas Nikola, Gaurina Nikola, Filipović-Grčić Petar, Čurković Lovre, Gaurina Marko, Cipčić Stipan, Matić Ante, Filipović Jozo, Komac Stipe, Milošević Stipe, Medvid Ivan, Vuletić Jozo, Barać Stipan, Vidalina Ivan, Boko Mate, Lovrić Jozo, Perić Ivan, Jagić Frano, Carić Stipe, Gure Mate, Kolić Ante, Vezilić Ante, Masle Božo, Marić Božo, Pavić Stipe.

Solin. (Z. Prodan). Stranku prava zadahnuto načelima kršćanske vjere, oduševljenjem pozdravljamo. — Članovi „Preporoda“ Vranjić.

Spjelt. (Vladimir Kuliću). Želimo skupštini najbolji uspjeh u svim kršćanske i hrvatske misli. — Kršćansko radničko društvo.

Stari. (Zast. Dalibek). Nad skupštinom vladau duh Starčevića! — Ivan Škara, Židok Grgur, Lukas Ante, Svasović Ivan, Borišin Ante.

Supetar. (Z. Prodan). — Dične otačbenike, sakupljene u duhu neumrlag Učitelja, da viečaju na korist uzgođenih vjerskih i domovinskih ideala, zanosno pozdravlja „Pravaško pučko društvo“.

Pokrajinske vesti.
Upravi „Loyda“ u Trstu na uvjerenje. Dne 18. o. m. putovali smo iz Zadra put Šibenika—Spjelta, pa podjismo u 3 sata jutrom na agenciju, da kupimo putne karte te čekasmo agenta do 1/2 sata prije odlaska parobroda, ali agenta nije bilo u svom uredu. Podjismo tada na parobrod i tu nam se napatili više po K 106; tužismo se na ovako nedolicho postupanje, ali sve uzalud; morasmo platiti. Prvsjedujemo protiv ovakom postupanju, te molimo naše zastupnike, da na kompetentnom mjestu uz druge u ovu neurednost prikažu.

Nekoliko putnika.
Položili izpite. Primamo iz Zagreba: Ovo dana je g. G. B. Angeljinović položio drugi državni izpit. — G. Grgur Novak, bivši predsjednik „Starčevičanske akademске mladosti“ položio je ovih dana na zagrebačkom sveučilištu profesorski izpit iz poviesti i pomoćnih joj znanosti. Objooji naša srdačna čestitanja.

Napadnut svećenik. Pišu nam iz Makarskog Primorja: Župski pomoćnik u Podgori, velečasni Kuvačević, bio je napadnut nedostojnim izrazima, psovkaiva i prijetnjama u času, kad je bio u crkvi, da reče sv. misu, i to od perjanica demokratske utvaraske stranke učitelja Mihotića, Devčića, Bana i Stojkovića. Velečasni Kuvačević uzor je dobrote i miloćde, pa se tim više divljačivo spomenuta gospode osuđuje. Pošto je Kuvačević slaba zdravlja, to nenadni i ničim opravdani napadaj na njega, dalo je

povoda, da mu zdraviju naškodi. Vlastima je u Makarskoj ovo poznato, ali ne vidimo ništa, da bi proti napa-der su napadači pučki učitelji, prijatelji politike i občinske vlasti, a svaka strana čarstva u Makarskoj, pokriju i zabašure ovakovo divljačvo.

Ovo iznosimo na javnost, e da bi vlasti u Zadru već jednom naložile poglavarstvu i občinskom upravitelju u Makarskoj, da pravdom sa svakim postupaju, i da bude zaštićena osobna sloboda pravaša u Makarskoj i Primorju, jer drugičije ne znamo dokle-ćemo doći.

Ružan je to običaj, kako nam pišu iz Zadra, što se udomio kod upravnih vlasti, t. j. da se na razna mjesta dnevničara imenuju pensionirani i onda, kad ovi već uživaju obilatu mirovinu. Radi njihove neodoljive dobi malo ili ništa takovi ljudi mogu da budu od koristi dotičnim uredima. Nasuprot ima mnoštvo tih mladića, koji jedva čekaju, da budu primljeni u urede, a ovi bi uz malo vještine sigurno radili stotruko više, nego oni nemoćni pensionirani, a mogli bi u isto doba bit od liepe pomoći svojim inače siromašnim obiteljima.

Dva najnovija imenovanja pri gradjevnom namještništvom odsjeku, ničim opravdana, potvrđuju, što je gore navedeno.

Koliko bi čovječnije i pravednije bilo, da se je svota, koja je ostala usljed smrti pensioniranog višeg savjetnika, podiela barem djelomično među oficijante onog ureda, koji imaju brojne obitelji i žnu u biedi, nego što su se imenovala gradjevnm dnevničarima dva stara čovjeka kraj mnoštva mjernika, što broji onaj odsjek. Očito je po tom, da se tu ide za tim, da se tu koristi službi i tačno, dobrom uređovanju, već da prevladaju sasvim osobni razlozi.

Protiv takovom postupanju mora se odriješito prosvjedovati, e da već jednom prestane ovo otmiranje kruha tolikim mladićima. Nepojmljivo je, kako se jedan u mirovljeni savjetnik 111 čak viši u mirovljeni savjetnik može poniziti dotle, da postane dnevničarom, samo za to da dobije kojih pedeset fiorina na mjesec preko svoje obilate mirovine i da kida kruh iz usta tolikim mladićima, koji kruha traže.

Razne vesti.

Novi novci? Jedan uvaženi magjarski list s punim pravom i posve razložno traži, da bi se kovao i u promet pustio novac od pet filira. Kako su i trg-obrt. komore već opetovano zatražile, da bi se izdalo novac od 5 i 50 filira, to će valjda valdat i uvažiti ovaj pravedan zahtjev.

Lučeni poludio. „Matin“ javlja iz Ženeve: Ubojica kraljice Jelisave poludio je. Udario je svoga stražara tako jako po glavi, da se je ovaj srušio.

Lučeni je bio svezan i smješten u čelu liju pod nadzorom.

Preko Oceana zrakoplovom. U prošlu subotu Amerikanac zrakoplovac Wellman uzdigao se je na američkoj obali u zrakoplovu, da prije preko Oceana u Evropu. Ovaj smion i hrabrat drži napeim svacuju zračnjelju. Zrakoplov „America“ sagrađen je bez žica. Zrakoplovac se je podigao posred jake magie, te njegovi markonigrami javljali su o raznim ne-prilikama. Zadnje njegove vesti bile su skoro očajne. Svakako da ne će moći, kako se je nadao, preći Ocean, a da se nigdje ne zaustavi. Zadnja viest je došla, da je parobrod „Trent“ primio signale od zrakoplova, te onda ukrcao zrakoplov i zrakoplovca, koje je odvezao u New-York i tam ih izkrcao.

Naše brzozjavke.

Dr. Marković na umoru. — Poznati učenjak i spisatelj frajvac dr. Marković leži na umoru. Svaki čas se očekuje katastrofa.

Sabor u Zadru. — U juče-rašnoj sjednici sabora podnio je dr. Drinković prešni predlog, da se dade pripomoć Vodicama i Tiesnu, koji nastradaše u sled elementarnih nepogoda. Sabor je predlog prihvatio.

Prihvaten je bio također i drugi predlog dra. Drinkovića, da se „Osiguravajuće društvo radnika za Trst, Istru i Dalmaciju“ proti nezgodama“ odcepi u smislu, da tu društvo za Dalmaciju bude odjelito od Trsta.

Zad ar, 22. listopada. — Danas nema sjednice. Urečena je dojuča za ponedjeljak.

Zad ar, 22. listopada. — Amo se sa sigurnošću tvrdi, da će sabor biti u utorku zatvoren.

Pregovori o plaćanju u gotovom Beč, 22. listopada. — U pregovori-ma glede plaćanja u gotovom vlade su odučile sporazumno prosiediti ih i zato preobiti izviestelje.

Pražke konferencije. — Prag, 22. listopada. — Ovdješnje konferencije između Niemaca i Čeha normalno traju.

Reforma jednogodišnjeg dobrovoljstva.

Beč, 22. listopada. — Ministar rata Šchönaich objavljeno je reformu za jednogodišnje dobrovoljce. Od reforme izuzeti su dobrovoljci konjanstva, topništva i čete traina. Ostali dobrovoljci moraju služiti na državne troškove.

Ugarsko-bosanske željeznice. — Budimpešta, 22. listopada. — Ministar Hieronymi konferirao je sa ministrom Burianom glede nagode u stvari ugarsko-bosanske željeznice.

Nemiri u Perziji. — Carigrad, 22. listopada. — Radi zadnjih zapletaja usljed plaćanja tr-

govaca turske su čete prešle perziju granicu.

Teheran, 22. listopada. — U južnoj Perziji pojavili se vrlo ozbiljni nemiri i sukobi.

Beč, 22. listopada. — Ovdješnji perzijski poslanik izjavio je novinarima, da nema niti govora o kakovoj diobi Perzije.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlasnik, izdavaatelj i odgovorni urednik: Josip Drezga.

Javna zahvala.

Prigodom prevelicke žalosti, koja nas je zadesila smrću našeg nezaboravnog supruga, odnosno oca, tasta i djeda

Pavla Klarića

primili smo mnogobrojne izraze sau-ćesća, da smatramo dužnošću svime se javno zahvaliti.

Hvala našem kućnom liečniku, veleučenom gospod. dr. P. Rismondo, koji je brižno nastojao, da nam milog pokojnika što više u životu uzdrži. Hvala isto tako veleč. don Stipanu Pečiću, koji je neprežaljenog pokojnika pohadjenom kroz dugo vrijeme njegove bolesti i svete mu sakramente podjeljivao. Hvala također prečastnom dekanu — kanoniku Mihovilu Pavlinoviću i velečastnom don Dinki Hrziću, koji su milog pokojnika na samrtnoj postelji tješili.

Duboka harnost presvietlom i prepoštovanom gospodinu biskupu dr. Jurju Cariću, što je sprovoditi prisustvovao i pokojniku podijelio u crkvi svečano odriješeno. Hvala častnom kaplatu sustolnicu i poštovanim franjevcima mjestnog samostana.

Nek prime izraze naše zahvalnosti gg. c. k. činovnici kot. poglavarstva, suda, poreznog nadzornitstva, poreznog, carinarskog, lučkog, mjerčatva očevidnosti i baždarskog ureda; občinska uprava, učiteljstva pučko-grad-janske škole; bratovštine Presv. Sakramenta, Dobre Smrti, Gospe od Karmela i Gospe od Ružarja; milosrdne sestrice i Javna Dobrotvornost, Hrvatski Sokol, Makarska-Primorska Hrvatska žitaonica i Hrvatsko Kolo; te oružnička i financijalna postaja.

Hvala mnogobrojnom građanstvu bez razlike, kao što i odlasnostima našeg primorja, koji učestvovaše sprovodu i doprištaše mile ostanke nezaboravnog pokojnika do hladnog groba.

Osobita hvala i vječita harnost poštoštanom redovnicim samostana Zaostruga i Živogostaja, koji odlaslaše izričite zastupatelje pri sprovodu, naime poštovane otce: Grabića, Krolu i Barbarića.

Vječita također harnost gg. Vjekoslavu Pečiću starijemu, Silvestru Matuloviću i Pinu pl. Caralipsu, koji se pobrinuše, da sprovod što sjajnije iz-pane.

Nezaboravna hvala svim mnogobroj-nim prijateljima, redovnicima i svećenicima, koji su namjenuli svete Mise za pokoj duše milog pokojnika.

Harnost naša nek je i svima onima, koji poslaše vience, duplire ili položiše doprinose u razne dobrotvorne svrhe. Hvala napokon svima onima, koji uzmostaše lično, brzojavno i pismeno, da ublaže težku bol, koja nas je zadesila.

Svima još jednom naša iskrena hvala. Makarska, u listopadu 1910.

Obitelji Klarić, Babić, Grubišić.

Javna zahvala.

U golemoj žalosti koja me zadesi preranom smrću moje nikad neprežaljene kćerke

JELISAVE

koja u cvietu svoje mladosti, u 10. godini života, nakon tolikih patnja, dne 17. o. mj. izпусти svoju andje-osku dušu, primili smo sa više strana izraza saućesća, te ovim iz dna raz-cvijenog srca svima bez razlike za-hvaljivamo.

Osobita hvala m. p. župniku fra Juri Samcu, koji je naše miljenice duhom kriepio i nastojao da sprovod što liepše izpadne. Hvala veleč. dr. Cirilu Pelačiću, koji ne žaleći ni troška ni dugog puta, dohrio da pokojnicu do vječnog počivališta do-prati, gdje izreče ganutljivo nad-grobno slovo. Naša za uvijek har-nost veleč. gg. dr. Dušanu Begoviću, občinskom liečniku te i dr. Montani obć liečniku u Tiesnom, na neumornom trudu da pokojnicu otmu neumoljivoj smrti. Također moja nezaboravna harnost obiteljim Radakoviću, M. Mariani, Korofskog i Blažu Dubravici, koji nastojše da nas duboko uciviljene utješe. Hvala napokon svoji i seljanim i prijate-ljima, koji izraziše sačut i u veli-kom broju dodjoše na sprovod.

Svima još jedanput iskrena hvala i od Boga plata.

Stankovci, 19. listopada 1910. Marko Miletić pošanski majstor za se i za obitelj.

Nudim na **jednog kokota** od jedne godine, čisto i krvne pasmine, „Langshahn“ crn, zdrav, liep i velik za 12 Kruna.

J. Kaleb, Tjesno. Više hiljada navrnutih loza **Aramon & Flavina** prodaje se po 16 para komad.

Vjekoslav Bratina 1-2 Ustje Ajdovščina pri Gorici.

- Velika zlatarija -

Gjuro Plančić

Starigrad

(Podružnica: Vis-Velaluka).

Prodaje svakovrstnih zlatnih i srebrnih predmeta.

Najfinije švicarske dobnike.

Cjene umjerene bez utakmice.

Priznanice na pretek. 30. VII.

Na **Ursnocu,** cijenu težinu

treba kod kupovanja i savjetovanja sapuna paziti. Ni jedan sapun na svijetu ne nadilazi

Schicht-ov sapun

u njegovim dobrim vrlinama, čistoći, perućoj jačini, blagosti te jeftinoći.

KNJIŽARA I PAPIRNICI

Glavna ulica **IVANA GRIMANI-A** Glavna ulica

ŠIBENIK

preporuča p. n. občinstvu svoj veliki izbor hrvatskih, talijanskih, njemačkih i francuzkih knjiga, romana, slovnica, rječnika onda pišaćih sprava, trgovačkih knjiga, uredovnog papira, elegantnih listova za pisma, razglednica i t. d.

Prima predplate na sve **hrvatske i strane časopise** uz originalnu cieniu sa tačnim i brzim dostavljanjem u kuću.

Velika zalihava svakovrstnih **toplomjera, cvikler-naočala** od najbolje vrsti i **leća** u svim gradacijama.

Vanjske naručbe obavlja kretom pošte.

Preuzimlie naručbe svakovrstnih pečata od kaučuka i kovine.

Skladište najboljih i najjeftinijih šivaćih strojeva „Singer“ najnovijih sistema.

24-9. 911.

Insam & Prinoth

u Sv. Ulrihu, Gröden (Tirolska).

Utemeljeno godine 1850.

Više puta nagradjeno.

Kiparske radnje iz drveta za crkve: Kipovi svetaca, oltari, propovjedaonice, križni putevi, razpela, jaslice i t. d.

Katalog uzoraka s cijenama daje se badava.

Za dostavu naručbe do štacije uključivo sa škrinjom, ne plaća naručitelj.

24-9. 911.

Na prodaju u Šibeniku

14 kamenica za ulje

ukupne sadrže od preko 200 barila.

Prodavaju se odmah sljedeće kamenice:

5 kamenica od 24 barila
2 kamenice od 16 barila
1 kamenica od 14 barila
1 kamenica od 12 barila
1 kamenica od 8 barila
1 kamenica od 6 barila
2 kamenice od 4 barila
1 kamenica od 2 barila.

Pomenute kamenice mogu se pregledati u svaki čas bez ikakve obveze.

Za bolja razjašnjenja i za nabavu pojedinih komada obratiti se podpisanom vlastniku.

Pazil Za nabavu cele partije (en blok) u jedan put, cene izvanredno obajlene.

5-8 Ugo Fosco, Šibenik.

Pozor!

Preporučam se p. n. občinstvu u gradu Šibeniku.

Prodajem svakovrstnih koža na malo i veliko. Primaju se i pismene naručbe iz vana iz pouzete, a poznatim i bez pouzete do iznimna utanačenog roka izplati.

U nađi, da ću od p. n. občinstva biti počašćen obilnim, blagonaklonim naručbama, bilježim se velicovanjem

Augustin Žigon, Šibenik.

27. 8. 910. — 27. 8. 911.

Nikad više!

vanje liepe, mekane i nježne kože. Komad droguerijama i trgovinama parfimerije itd.

29-30

Uzmite kada ste nahladjen, pun slina, proti hunjavici i težkom disanju Feller-ov Fluid m. d. M. „Elsafluid“. Mi se osvjedočismo sami kod boli prsiju, vrata i drugi hbleosti o njegovom ljekovitom, kašalj ublažujućem i okriepjujućem djelovanju.

12 bočica stoji K 5, 24 bočica 8 K 60 fil. Proizvadjac je samo ljekarnik E. V. Feller u Stubici, Elsatrg br. 264 (Hrvatska).

2-9

Kolera - sušica - sifilis

jest zarazna bolest, s toga je dobro ako pranje rublja obavljamo kod svoje kuće. Takova prilika pruža se svakomu, ako kupi za to patentirani

Punoparni stroj Dalmacija

koji je tako udešen, da može s njime i djevojčica od 12 do 14 godina upravljati. Prednosti kod uporabe:

Izkuhavanje, izpiranje i desinficiranje rublja obavlja se sve na jedanput za 10 do 20 časaka. Rublje se niži rulja niži gnječi, niži dere, a isto tako i nepregori, i radi toga se dva dotriputa duže sačuva nego ona s rukom prano. Stroj trobarati svoje gradnje vrlo malo vode i sapuna a pod nije ni najmanje mokar. Stroj se može upotrebiti još i u druge svrhe, kao kotlo za grijanje vode, kuhanje voća, grijanje glatila i kupaka itd. Godišnje pranje rublja ne stoji niži četvrti dio prama svakom drugom načinu pranja.

Stroj br. 1 za kućnu uporabu zapada K 50. Uz šestmesečno odplaćivanje 10% više.

Naručbe prima i obavlja: **Hubert Bolanca, Krapanj, Dalmacija.**

Eugen Peitoello

Priloz satova, zlatarskih i optičkih predmeta i kineskih srebrarija žlica, viljuška i noževa.

Zajamčena izradba sa 90 grama čistog srebra.

Pečata.

Svake vrsti rezbarije u kojoj mu drago kovini.

Bogati ilustrirani cjenik. Tvorničke stalne cene.

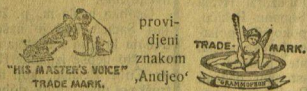
Šibenik, Glavna ulica, br. 128.

14. 9. 910 - 14. 9. 911.

Hrvati i Hrvatice, pomozite družbi sv. Cirila i Metoda.

Najsavršeniji gramofoni i ploče

sa svakovrstnim komadima osobito hrvatskim

providjeni znakom "HIS MASTER'S VOICE" i papirnici: **Ivan Grimani** Šibenik, Glavna ulica.

Šalje na zahtjev cjenik i popis komada badava i franko.

14. 9. 910 - 911.

Kupujte

ništa drugo proti

Kašalj

nahladu, hunjavicu, katar i grčevitom kašlju do li

Kaiser'ove Prsne karamele

(su tri jele) koji su ugodna teka.

5900 vjerodostojno popraćene svjedočbe ljeknika i privatnika zajedniču sjegurao uspjeh.

Jedan omot 20 i 40 filira. Jedna kutija 60 filira.

Na prodaji drži: **Carlo Ruggeri**, cent. drogerija i **Vinko Vucić**, drogerija

4-24 u Šibeniku.

10 Kruna dnevno!

Lahka zaslužba za svakog u gradu i na selu i u čisto malim mjestima. Šaljite vašu adresu poštanskom dopisnicom na firmu: **Jak. König, Beč VII/3, Poštanski ured 63.**

7-10

Hrvatska
vjeresijska
banka
Podružnica
Šibenik.

Objava.

Zašto se ne obratite pri kupovanju vaših potrebitina ravno na tvrdku

Jaroslav Kocian

Tkaonica i odpravništvo Hronove u Met. (Česka.)

koji zgotavlja i ima uvijek na skladištu sukna za odjela, zimske kapute itd. Zajamčeno održanje boje. Kanafasa, platna, flanela, ubrusa, ručnika, jastuka, porjeta, šifona. Cene su najjeftinije.

Naručbe preko 18 K. šaljem franko.

Tražite uzorke. Može se dobiti 30 do 40 mt. odpadka 3 do 15 mt. dugog za K 18 do 25 prema vrsti.

Od odpadaka se ne šalju uzorci.

6-24

Velika Tvornica tjestenine Velika

i mlinice za raznu hranu.

Pomoću najmodernijeg motora

proizvadjaju

Svake vrsti Od najboljeg marselskog griza Svake vrsti ovog jestiva.

kao i od

Dobrog i od najfinijega pšeničnog brašna dobrog i od najfinijega.

Tvrđka:

IVAN ŠUPUK i brat

Šibenik.

15. VI. 10.

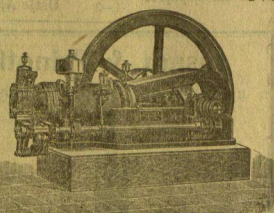
TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

Čast mi je javiti p. n. obćinstvu, da sam objavljenu tvornicu papirnatih vrećica za trgovačku uporabu otvorio, te je podupuno prema zahtjevu uredio, time sam u stanju u najkraće vrijeme najveću količinu vrećica izraditi. Vrećice izradjuju se u svim veličinama i u svim bojama. Pošto je ovo u nas prvo i jedino domaće poduzeće ovakove vrste, nadamo se za stalno, da će mi gg. potrošači povjeriti svoje cijenjene naručbe, koje će u podpunom redu i naj-savjestnije izvršene biti.

Sa veleštovanjem

ANTE ZORIĆ ŠIBENIK.

84

Izključivo glavno predstavništvo, kamo valja upravititi sve upite:

Kuća Gutenberg, **EMANUEL KRAUS.**

Tehnički bureau Trst, via Cecilia, 18.

Zahitjevatje cjenik bezplatno i bez poštarine. Dopisivanje hrvatski.

Najbolji namještaji snage

kao što:

motori na plin (gas), benzin, žestu, kameno ulje, surovo ulje za obrtničke, poljodjel-ske i električne namještaje snage.

Namještaje na mrašvi plin (Sauganlage) prodaje

Draždjanska tvornica motora na plin

(A. G. Dresdener Gasmotoren-Fabrik: Moritz Hille, Dresden)

najveća specijalna tvornica srednje Evrope.

Podružnice:
Via Giulia br. 33.
Via Giulia br. 16.
Via Acquadotto br. 65.

Važno za svakoga!

Gustav Marko

Trst

Telefon br. 1930.

Centrala: Via Coronco 45.

Takvi račun sa podružnicom Ljubljanske kreditne banke.

Veliko skladište staala prostih, apaniranih i za ures.

Veliki izbor predmeta za ljearne, drogerije, porculanso i zemljano sudje, ocaline, staklarije, svjetiljke itd.

Velike količice naročitih tvari u ocaklini, porculani.

Ciene umjerenne koje se ne boje utakmice.

Na zahtjev šalju se cieni badava.

Dopisivanje u hrvatskom jeziku.

Pomenuta tvrdka; jedina svoje vrsti u Trstu, preporučuje se svim našim trgovcima.

Podružnice:
Via Barriera vecchia br. 33.
Via Colonia br. 17.
S. Giovanni di Guardiola br. 871.

Telefon br. 1930.

26. II. 10.

Pozor!

Kod podružnice za Trst, Jstru i Dalmaciju

ulica Galatti br. 14

Gospodarske sveze „Ljubljani

može se dobiti uz najpovoljnije cene i uvjete svakovrstnog dobrog i svježeg živeža i brašna najglasovitijih mlinova, te krumpira, za jaja, graha i umjetnih gnojiva.

Tvrđka je od novog ljeta uvela škont od % na svu robu bez razlike, za fakture izplative kroz 3 dana, a to da olatkno trgovcima knjigovodstvo.

Podpirati Gospodarsku svezu, patrioitična je dužnost svakog našeg trgovca. Cienike i uzorke šalje se badava na zahtjev.

Svoj svome!

Ravnatelj i vodja:

S. H. Škerl, Trst.

19. II. 10